

ÅRSRAPPORT 2017

VI FØLGER FORSKNINGEN
INN I PRAKSIS

NUBU skal bidra til å styrke og støtte familiens, barnets og ungdommens utviklingsmuligheter. Dette innebærer å forebygge og redusere alvorlig problematferd, samt å styrke psykososial utvikling og sosial kompetanse.

Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge – NUBU

- driver tiltaksforskning for evaluering og utvikling av metodene, samt grunnforskning på sosial kompetanse og utvikling av atferdsproblemer blant barn og unge
- driver videreutvikling av metoder for forebygging og behandling av alvorlige atferdsvansker og sammensatte vansker
- driver implementering, opplæring og kvalitetssikring av metodene
- har nasjonalt ansvar for kompetanseheving i fagmiljøer som jobber med forebygging og behandling av atferdsvansker hos barn og unge
- deltar i internasjonalt samarbeid relatert til sine fagområder

INNHOLD

VÅR VIRKSOMHET	2
Lederen har ordet	2
Kort om virksomheten	3
Et nasjonalt utviklingssenter for barn og unge	4
Organisasjon og ledelse	6
RESULTATER	9
Forskning	10
Utvikling	12
Implementering	14
Databasene pmt.no og primula	16
Formidling og kommunikasjon	18
Internasjonalt samarbeid	20
Styring, kontroll og HR	22
ÅRSREGNSKAPET	25
Leders kommentar til årsregnskapet	26
Resultatregnskapet	27
Balanse, eiendeler	28
Balanse, egenkapital og gjeld	29
PUBLIKASJONER 2017	30

S. 2

LEDEREN HAR ORDET

Fra Atferdssenteret til Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU). Endringen av navnet vårt har gått smidig. NUBU vil fortsatt basere sin innsats på hvordan å forebygge negative samspill i familier gjennom å etablere positive relasjoner.

S. 9

RESULTATER

NUBUs oppdrag ligger innenfor tre primære arbeidsområder: Forskning og utvikling, tjenestestøtte gjennom opplæring, kvalitetssikring og sertifisering – og formidling. Les om hvordan vi løste vårt oppdrag gjennom 2017.

S. 25

ÅRSREGNSKAPET

NUBU er avhengig av stabile bevilgninger. Hele årsregnskapet er tilgjengelig på vår hjemmeside. Her begrenser vi oss til nøkkeltallene.

S. 30

PUBLIKASJONER

NUBUs medarbeidere bidro i 2017 til tjue fagfelle-vurderte artikler. Oversikten på side 30 rommer også bøker og bokkapitler. På siste omslagsside følger videre en oversikt over ulike dokumenter – knyttet til vår 2017-rapportering – som er tilgjengelige på nubu.no.

Glimt fra 2017

Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
→ Kan PMTO være aktuelt for beredskaps-hjem? Seminar for Bufetat.	→ Fagartikkel om velstand kan være en risikofaktor for ungdom i Norge publisert i <i>Journal of Research on Adolescence</i> .	→ Undervisning i innføring av behandlingsmetoden PMTO ved Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.	→ Fagartikkel om barnehageforskning publisert i <i>Child Development Perspectives</i> .	→ Foredrag om implementering og evaluering av foreldretrening i Norge under konferanse i Denver, USA.	→ Foredrag under årlig konferanse <i>Society for Prevention Research</i> i Washington DC, USA. Et av NUBUs bidrag blir valgt ut til «Abstract of Distinction», en utmerkelse gitt til utvalgte innlegg arrangementskomiteen mener er spesielt verdtt å merke seg.	→ Ingen organisert aktivitet ved senteret.	→ NUBU på EKKO NRK om elever som er i risiko for å falle utenfor i skolen og betydningen av et godt lærer og elevforhold.	→ Nasjonal PALS-konferanse i Oslo samlet 650 deltakere.	→ NUBU og MST-konsulenter i Bufdir deltar på <i>MST Network Partner Conference</i> i Charleston, Sør-Carolina.	→ Nasjonal fagkonferanse samlet 460 deltakere i Oslo. Årets tema var «Utfordrende samarbeid – når barn og unge blir kasteballer».	→ Truls Tømmerås fra NUBU disputerer ved Universitetet i Oslo med avhandlingen «Social disparities in interventions for behavior problems».
→ Foredrag om <i>Kompetanse-samfunnets barndom</i> under konferanse hos Bufdir.	→ Opplæring av PMTO-terapeuter og TIBIR-foreldrerådgivere i hvordan å drive gruppetiltak.	→ Foredrag om behandlingsmetoden FFT i ambulant team for BUP, Helse Vest.	→ Opplæring av PALS-veilederkull.	→ Fagartikkel om barn og utbytte av foreldrerådgivning publisert i <i>Journal of Child and Family Studies</i> .	→ NUBU bidrar med flere foredrag på <i>International PMTO Conference</i> i Århus, Danmark.		→ Opplæring av nye kursholdere i studien <i>Mestringskurs for ungdom (DU)</i> .	→ Ny samfunnsøkonomisk utredning fra Oslo Economics viser at verdien av tidlig innsats med hjelpe-tiltak som MST, FFT og PMTO er betydelig større enn kostnadene.	→ NUBU bidrar med erfaringsutveksling knyttet til utvikling, opplæring, implementering og forskningsresultater fra Norge på konferanse i Vilnius, Litauen.	→ NUBU deltar i debatt på NRKs Dagsnytt atten om hvordan Oslo-skoler skal håndtere barn og unge med utagerende atferd.	→ Hjelpetiltaket TIBIR inkluderes i den nye kompetansestrategien til det kommunale barnevernet 2018–2024.
→ Fagartikkel om hvilke familier som benytter barnehage publisert i <i>International Journal of Child Care and Education Policy</i> .			→ Presentasjon av behandlingsmetoden MST-CAN for Barne- og likestillingsdepartementet.					→ Foredrag om implementering og forskning på FFT i Skandinavia under en FFT-kongress utenfor Stockholm, Sverige.			

Fra Atferdssenteret til Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge (NUBU). Endringen av navnet vårt har gått smidig.

Lederen har ordet

Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge – NUBU – har, siden vi endret navn 1. mars 2017, planmessig jobbet med å innarbeide det nye navnet. Begrunnelsen for navnebyttet var at det tidligere navnet – Atferdssenteret – ikke dekket bredden i de problemer og utfordringer som målgruppen og dermed senterets fagmiljø står overfor. Navnebyttet har gått smidig.

Senteret vil fortsatt basere sin innsats på hvordan å forebygge negative samspill i familier gjennom å etablere positive relasjoner, med minimal vekt på bruk av negative konsekvenser. Alt er innrettet mot å gjenoppbygge gode foreldreskap – med forutsigbare, kjærlige og interesserte foreldre, og klare rammer for god oppfølging av barnet. Barnet skal føle seg ivaretatt, elsket og forstått.

«Senteret vil fortsatt basere sin innsats på hvordan å forebygge negative samspill i familier gjennom å etablere positive relasjoner»

NUBU har i 2017 deltatt i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets arbeid med utarbeidelsen av en helhetlig tiltaksplan for barnevernet i kommunene. Sammen med kompetanseplanen for denne tjenesten som Barne- og inkluderingsdepartementet utarbeidet i 2016, legger denne viktige føringer også for NUBUs arbeid i årene framover. Vi ser det som et klart mål å bidra inn til å skape et barnevern med høy kvalitet og legitimitet.

Universitetet i Oslo ga i 2016 melding om at de ikke lenger ønsket å videreføre driften av Unirand, morselskapet som UiO hadde opprettet for å huse datterselskapene NIOM, NKVTS og NUBU. Prosessen med å finne nye eiere er blitt videreført i 2017, og miljøer som framstår som interessante for NUBU er blitt identifisert i et samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Interessentene er òg blitt varslet om at departementet ønsker driften videreført med samme formål og rammebetingelser som i dag.

NUBUs nasjonale mandat, med forskning, metodeutvikling og implementering innenfor én og samme organisasjon, er unik – og har gitt gode resultater. Dette er en modell som vi mener er hensiktsmessig for å oppnå vårt overordnede mål

om å utvikle og implementere forskningsbasert praksis til nytte for – og nær – brukerne, i kommunene.

Et vesentlig element i virksomme tiltak er at de blir gjenstand for vedvarende kvalitetssikring. Det innebærer å etterprøve at de utøves av praktikere slik de har vist seg virksomme i kontrollerte studier. Dette gjennomføres gjennom faste veiledningsstrukturer og ved å måle om tiltaket har gitt ønsket virkning etter at det er avsluttet. Deltakelse i veiledning for utøveren av tiltaket, og målinger av om tiltaket har vært vellykket, koster tid og penger. For å effektivisere dette arbeidet, og for å gjøre det mest mulig kostnadseffektivt, har NUBU utviklet to verktøy, Primula og pmto.no – som begge har konsesjon fra Datatilsynet og som utvikles kontinuerlig. Samtidig som de skal kunne gi verdifull informasjon om tiltakene har gitt ønsket virkning og om brukerne er fornøyde, skal de også gi styringsinformasjon som antall utførte tiltak, kapasitetsutnyttelse og om kvalitetssikringsrutiner er fulgt til tjeneste-eierne (kommuner og Bufetat).

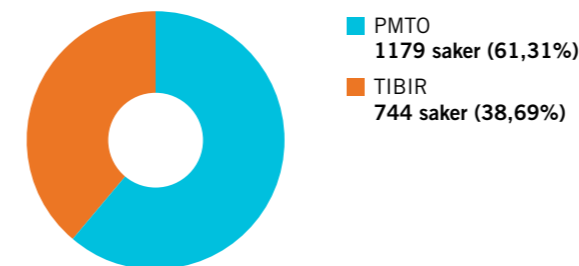
Les gjerne mer om disse verktøyene, Primula og pmto.no, på midtsideoppslaget.

Åpenbare utfordringer også videre er å få GDPR (Nye personvernregler i 2018) inn under huden – og implementert på betryggende vis gjennom hele organisasjonen. Forberedelsene til å innrette oss på de nye kravene og rammene har vært et prosjekt som har pågått gjennom hele 2017 – og som vil bli sluttført i 2018, idet de nye reglene blir innført. Oppfølgingen av personvernregler skal skje løpende.

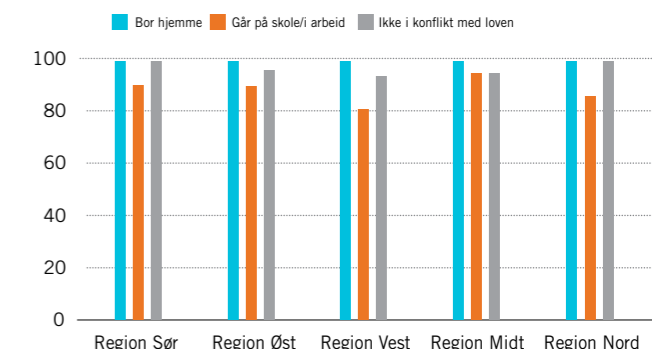
Vi har også gjennom 2017 hatt et gjensidig og utbytterikt samarbeid med Barn og Unge-kongressen i Bergen. Noe som innebærer at vi i 2017 også har satt krefter inn på å bidra inn i planarbeidet for den store Barn og Unge-kongressen – og lagt vår egen årlige nasjonale fagkonferanse på is for 2018. Det er mulig at dette blir løsningen også videre. En tanke vi liker – i samarbeidets ånd.

Terje Christiansen administrerende direktør

MANGE BARN, UNGE OG FAMILIER FÅR HJELP

RESULTATER VED AVSLUTNING AV MST (I PROSENT AV FULLFØRTE SAKER)

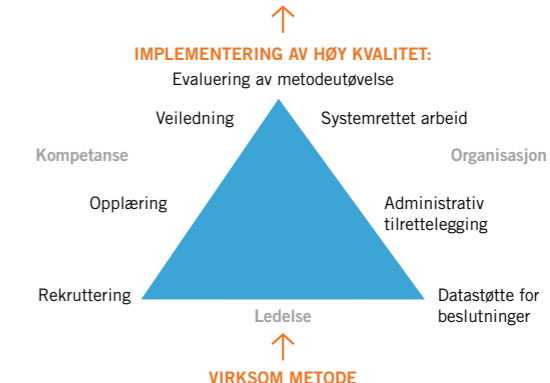
Totalt avsluttete MST-saker: 495
Av disse fullførte 438 MST (88 %)

VIRKSOM METODE OG GOD IMPLEMENTERING = BEST MULIG HJELP

Implementering handler både om systematisk innsamling av sentrale data om hvordan behandlingen utføres, og om resultatene for menneskene det gjelder. Denne informasjonen kan i sin tur brukes til å sikre at behandlingen er på rett spor, og at behandlingstilbudet blir stadig bedre.

Vi har to databaser som brukes til slike formål: pmto.no og Primula. Les mer om databasene på midtsidene.

BEST MULIG RESULTATER FOR BARN, UNGDOM OG FAMILIER

KONFERANSER

SOSIALE MEDIER

Facebook
Antall følgere per 31.12.2017: 1 251
Beste treff for enkeltsak: 9 959
Innlegg om ny forskning fra NUBU: Barn som viser atferdsproblemer har utbytte av at foreldre får foreldreopplæring.

Twitter
Antall følgere per 31.12.2017: 764
Pga. endring av navn fra Atferdssenteret til NUBU 1. mars 2017 opprettet NUBU en ny facebookside. Antall følgere på Facebook og Twitter er på bakgrunn av dette færre enn i 2016.

AKTIVITETER

Et nasjonalt utviklingssenter for barn og unge

NUBU har som hovedmål å styrke og støtte familiens, barnets og ungdommens utviklingsmuligheter. Dette innebærer å forebygge og redusere alvorlig problematferd og styrke psykososial utvikling og sosial kompetanse. NUBU utvikler, implementerer, kvalitetssikrer og evaluerer evidensbaserte tiltak rettet mot barn og unge, foreldre, familier, barnehager og skoler.

Senterets virksomhet er forankret i den avtalen som i 2003 ble inngått mellom Barne- og familiedepartementet og Universitetet i Oslo om etablering og drift av et nytt kunnskaps- og kompetansesenter.

Tre primære områder

- **Forskning og utvikling:** Senteret skal utføre tiltaksforskning for å finne ut hvilke innsatser som gjør en positiv forskjell. Denne kunnskapen ligger til grunn for utviklingen av senterets tilnærminger til forebygging og behandling. Forskningen gir økt kunnskap om barns sosiale utvikling, og om hva som forårsaker atferdsproblemer eller mer sammensatte vansker hos barn og unge, samt hvordan disse kan forebygges og behandles.
- **Implementering og tjenestestøtte:** Et viktig formål med virksomheten er å omsette og implementere forskning til praksis i forebygging og behandling. NUBU skal gi tjenestestøtte til kommunale og regionale tjenesteområder. Kvalitet og tilgjengelighet er viktige stikkord.
- **Formidling:** Senteret skal være en synlig og tilgjengelig kunnskapsleverandør på feltet atferdsproblemer, sammensatte vansker og sosial kompetanse.

Rapporteringskrav

- Senteret skal rapportere på**
- forskningsresultater og særlig viktige publikasjoner
  - forskningssamarbeid med tjenestene og andre forskningsmiljøer, inkludert internasjonale miljøer
  - tiltak for å trygge forskningens uavhengighet fra annen aktivitet ved senteret
  - aktivitet rettet mot kvalitetsforbedring innenfor tverretattlig samarbeid (sertifisering og kvalitetssikring)
  - aktivitet rettet mot utvikling av metoder, modeller og programmer som bidrar til kvalitetsforbedring i praksis
  - implementeringstiltak
  - opplæringsvirksomhet rettet mot økt grad av kunnskapsbasert praksis
  - foredragsvirksomhet (kvantitativt) og gjennomføring av fagkonferanse
  - tiltak innenfor opplysnings- og informasjonsarbeid
  - trafikk for selveide nettstedet og andre sosiale medier og medieoppslag (kvantitativt)
  - deltakelse i offentlige komiteer og utvalg

NUBUs forskningsprofil

Forskningstemaene er gitt i vårt samfunnsoppdrag og skal gi økt kunnskap om hvordan atferdsproblemer oppstår og hvordan de avhjelpes. Prioriteringer gis gjennom strategiplaner forankret i NUBUs styre og i signalene som gis i tilskuddsbrevet til senteret. Ekstern finansiering av prosjekter, for eksempel gjennom Norges forskningsråd, gir økte muligheter til å løse samfunnsoppdraget.

NUBU driver både med grunnforskning og intervensjons- eller tiltaksforskning i forbindelse med evaluering og utvikling av nye tilnærminger.

Tiltaksforskningen skjer i samarbeid med utviklingsavdelingene, noe som gir gode muligheter til å prøve ut nye forskningsbaserte tiltak i etablerte praksismiljøer, både med tanke på behandling og forebygging.

Senteret har en tydelig arbeidsdeling mellom forsknings- og implementeringsaktiviteter. For å ivareta behovet for uavhengig forskning, er det utarbeidet retningslinjer for samarbeid og arbeidsdeling mellom forsknings- og utviklingsavdelingene – i tråd med internasjonalt anerkjente standarder.

Våre metoder

NUBU har også i 2017 arbeidet med forskning, utvikling og implementering knyttet til modeller og intervensjoner.

- Parent Management Training – Oregon (PMTO), et behandlingstilbud rettet mot familier med barn i alderen 3–12.
- Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR), et forebyggingsprogram for atferdsproblemer. Programmet, som implementeres i kommunene, består av seks intervensjoner; kartlegging, foreldre-rådgivning, foreldregruppetilbud, konsultasjon, sosial ferdighetstrening – og PMTO-behandling.
- Positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling i skolen (PALS). En skoleomfattende modell for å styrke barns skolefaglige og sosiale kompetanse, å forebygge og mestre atferdsproblemer og å forebygge mobbing i skolen. Modellen vektlegger også betydningen av tidlig intervensjon overfor alle elever som trenger ekstra oppfølging i barneskolen.
- MATCH er en kunnskapsbasert behandling av barn (6–15) med sammensatte vansker. MATCH består av flere moduler. Den norske manualen ble ferdigstilt i januar 2016. Samtidig ble opplæring av første kull norske MATCH-terapeuter igangsatt. I 2017 ble femten nye terapeuter rekruttert til opplæring i MATCH, med oppstart i mars 2018. Terapeutene skal bistå med forskningssaker til den pågående RCT'en av behandlingsmetoden.
- Multisystemisk terapi (MST), et behandlingstiltak for ungdom i alderen 12–18. Teamene er etablert i Bufetats regioner og driftes der, mens NUBU er faglig ansvarlig for metoden og for overordnet kvalitetssikring.
- Funksjonell familierterapi (FFT), et behandlingstiltak for ungdom i alderen 11–18 sammen med deres foreldre. FFT-team er etablert i Bufetat, med NUBU som ansvarlig for opplæring og overordnet kvalitetssikring.
- Behandlingsfosterhjem – Treatment Foster Care Oregon (TFCO) – for ungdom, i alderen 12–18, med de alvorligste atferdsproblemer. Bufetat er ansvarlig for tiltaket, mens NUBU har et overordnet ansvar for opplæring, kvalitetssikring og det faglige innholdet.
- Læringsbasert rusbehandling (LBR) er en integrert del av ungdomsprogrammene.
- MST-CAN, ved stor bekymring rundt barnets omsorgssituasjon. Foreløpig i mindre skala.

NUBU – Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge – er et aksjeselskap, heleid av Universitetet i Oslo. Senteret er organisert som et datterselskap i Unirand AS.

Organisasjon og ledelse

Styre og organisasjon

Styret har sju medlemmer og fem vara-representanter. Disse oppnevnes av eierne (Universitetet i Oslo), etter forslag fra bevilgende myndighet, samt at én representant (med vara) velges blant NUBUs ansatte. Generalforsamlingen oppnevner styreleder.

Ledelsen

Senteret har tre fagavdelinger; Forskningsavdelingen, Utviklingsavdeling barn og Utviklingsavdeling ungdom, og en administrasjonsavdeling, som også rommer kommunikasjon og formidling. Administrerende direktør og tre fagdirektører utgjør ledergruppen. De har alle fire vært tilsatt ved senteret siden opprettelsen.

Gode hjelpere i praksisfeltet

Senteret har per 31.12.2017 femti ansatte, hvorav seks regionale koordinatore knyttet til implementeringen av PMTO og TIBIR. I Bufdir er det ansatt fem konsulenter med ansvar for MST-teamene, mens sju TIBIR-koordinatore er ansatt i Bufetat regionalt. I tillegg bistår flere enn femti fagpersoner i kvalitetssikring og opplæring av – og veiledning til – kommunale og regionale tjenesteytere.

Kvalitetssikring

Det er de enkelte tjenesteeierne som beslutter å ta i bruk metodene, delta i forskning og bidra videre i kvalitetssikring, opplæring og veiledning. Ansatte i Bufetat, helseforetakene og kommuner bidrar i dette arbeidet. Uten denne bistanden ville ikke metodeutøvelsen av de mange tusen utøverne kunne kvalitetssikres, slik at tiltakene når fram til brukerne i det omfang og med det innholdet som forskning har vist er virkningsfullt.

NUBUs styre i 2017

Styreleder

- Tore Hansen, professor emeritus, Institutt for statsvitenskap, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.

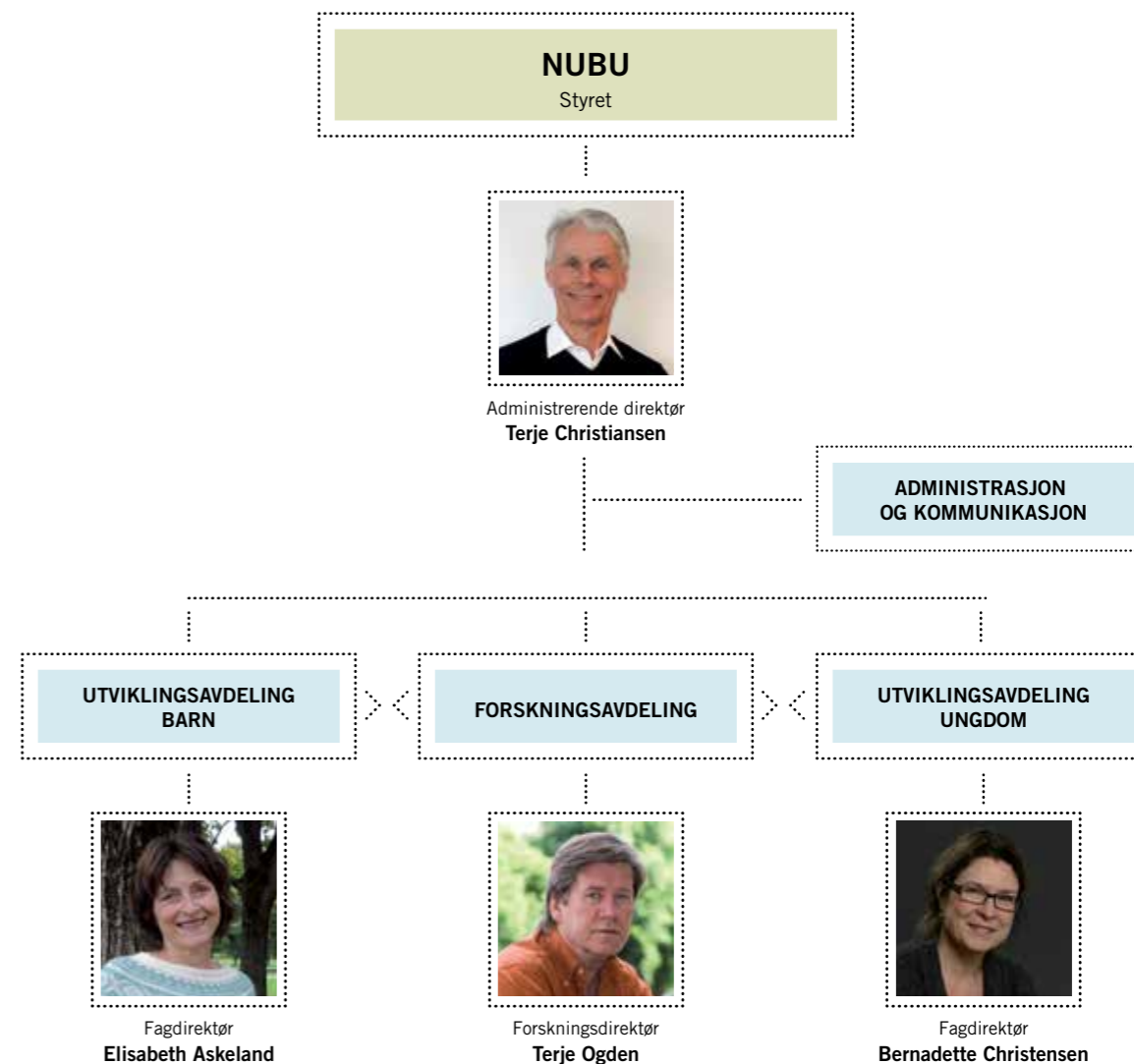
Styremedlemmer

- Monica Dalen, professor emeritus, Institutt for spesialpedagogikk, Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo, (også vara for styreleder).
- Erik Gulbrandsen, direktør Unirand AS.
- Frid A. Hansen, fagsjef, Borgestad-klinikken – Korus Sør.
- Gerd Andreassen, fagleder i Avdeling for helse og velferd, Kommunenes sentralforbund (KS).
- Bo Vinnerljung, professor, Institutionen för socialt arbete – socialhögskolan.
- Knut Taraldsen, spesialkonsulent i Utviklingsavdeling barn, NUBU, ansattes representant.

Vararepresentanter

- Monica Melby-Lervåg, professor, Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, vara for UiOs medlemmer i styret.
- May Britt Drugli, nestleder ved RKBU Midt-Norge, personlig vara for Frid A. Hansen.
- Aina Geitz, leder for helse, Oppegård kommune.
- Reidar Jakobsen, forskningsdirektør, RKBU Vest.
- Inger-Hege Utgarden, rådgiver, administrasjonsavdelingen, NUBU, ansattes vararepresentant.

Det ble i 2017 avholdt fire styremøter.

Terje Christiansen

er administrerende direktør ved NUBU. Han har vært ansatt ved senteret helt fra starten av, og tiltrådte i sin nåværende stilling i 2012.

Elisabeth Askeland

leder den landsdekkende implementeringen av PMTO, TIBIR og PALS. Hun har overordnet ansvar for utviklingsarbeid og kvalitetssikring av alle modellene. I tillegg har hun faglig ansvar for 13 regionale koordinatore og konsulenter.

Terje Ogden

er forskningsdirektør og leder for forskningsavdelingen ved NUBU. Han har ansvar for en rekke forskningsprosjekter knyttet til atferdsproblemer og sosial kompetanse hos barn og ungdom.

Bernadette Christensen

leder den landsdekkende implementeringen av MST, og implementeringen av FFT, TFCO og MST-CAN (Child Abuse and Neglect). Hun har overordnet ansvar for utviklingsarbeid og kvalitetssikring av alle metodene. Hun har faglig ansvar for MST-ansatte i Bufdir og faglig oppfølging av teamene i Bufetat.

Å få jenta si tilbake

«Det 'Cecilie' selv sier er den viktigste endringen, er at mamma og pappa forstår henne bedre, og at de kan snakke sammen på en OK måte. Foreldrene sier at det viktigste for dem var 'å få jenta si tilbake'. De opplever at de i større grad vet hvordan de skal holde dialogen med 'Cecilie' i gang, hvordan de skal møte utfordrende situasjoner, og hvordan de må stå sammen og støtte hverandre når ting blir vanskelig i perioder.»

Christensen, B., og Ervik-Jeannin, R. J. (2017). Treatment Foster Care Oregon. I H. Eng, S. K. Ertesvåg, I. Frønes, & J. Kjøbli (red). *Den krevende foreldrerollen. Familiestøttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Oppdrag utført

NUBUs oppdrag er å styrke kunnskapen og høye kompetansen i arbeidet med atferdsproblemer blant barn og unge gjennom aktiviteter innenfor tre primære arbeidsområder:

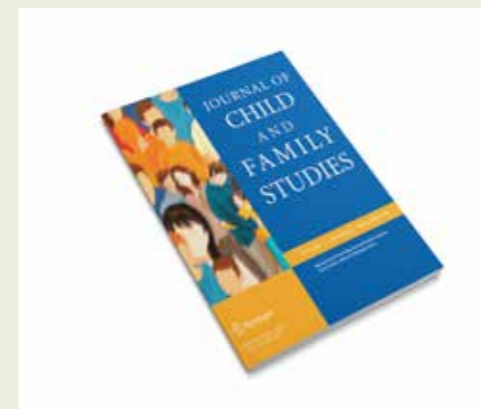
- Forskning og utvikling
- Tjenestestøtte gjennom opplæring, kvalitetssikring og sertifisering
- Formidling til fagfeltet og allmennheten

Vi rapporterer på disse områdene.

- Forskning
- Utvikling
- Implementering og tjenestestøtte
- Formidling og kommunikasjon
- Internasjonalt samarbeid
- Styring, kontroll og HR

NUBU utfører både grunnforskning, intervensjonsforskning og implementeringsforskning. Forskningsavdelingens medarbeidere har også i 2017 bidratt med en rekke publikasjoner, og målsettingen om økt populærvitenskapelig publisering er blitt fulgt opp med flere bidrag.

Forskning

Med publikasjonen av den tredje og siste artikkelen om TIBIR (Tidlig innsats for barn i risiko), var NUBU-forsker Truls Tømmerås klar for sin doktorgradsdisputas.

Mål

Forskningen ved NUBU har som formål å bidra til utvikling av god praksis for forebygging og behandling for barn og ungdom med atferdsproblemer og/eller sammensatte vansker. Dette gjøres ved å undersøke om programmer eller metoder

virker, hvem de virker for, og hva som gjør at de virker. Videre er det et mål å bidra til det generelle kunnskapsgrunnlaget som programmer og metoder bygger på gjennom grunnforskning, slik som den longitudinelle studien *Barns sosiale utvikling*.

Intervensjonsforskning har en sentral plass i senterets forskningsavdeling, og omfatter evaluering av metoder, modeller og programmer bygget på kunnskapsbasert praksis. En viktig del av denne type evalueringer er å avdekke og analysere arbeidsprosesser og

endringsmekanismer i metodene, og bidra til utvikling av disse.

Forskningsavdelingens logistikkteam er organisert rundt de mange oppgavene som planlegging og gjennomføring av senterets forskningsstudier krever, og

har som hovedmål å sikre høy svarprosent og best mulig datakvalitet.

Et mål for 2017 var å legge økt vekt på publisering i norske tidsskrift, samt å publisere flere populærvitenskapelige artikler.

Resultat

Barns sosiale utvikling (BONDS): Forskningsprosjektet – som følger ca. 1100 barn og deres familier fra spedbarnsalder til tidlige skoleår – har pågått siden 2006. Prosjektet har flere internasjonale samarbeidspartnere. Forskningsgruppen om barns oppvekst er supplert med to forskningsprosjekter, finansiert av Forskningsrådet, om henholdsvis matematiske ferdigheter og tidlig læring hos barn.

MATCH-studien: Evalueringen av MATCH (Modular Approach to Therapy for Children with Anxiety, Depression, Trauma and Conduct Problems) pågår i samarbeid med programutvikleren John Weisz.

Mestringskurs for ungdom (DU): Prosjektet er finansiert av FINNUT-programmet i Norges forskningsråd.

Prosjektet skiftet tidlig navn fra Depresjonsmestring for ungdom (DU) til Mestringskurs for ungdom. Den planlagte rekrutteringen av ungdommer ble mer tidkrevende enn antatt, og et tilleggsutvalg ble derfor rekruttert for intervensjon våren 2017.

Evaluering av skolemodellen PALS: Publisering av en studie av hvilket utbytte ulike undergrupper av elever har hatt av PALS, med et særlig fokus på elever med et høyt stabilt nivå av atferdsproblemer og elever med økende problemer gjennom barneskolen.

Langtidseffekter av skoleintervensjoner: NUBU har siden høsten 2014 vært én av fem samarbeidspartnere i en omfattende registerstudie av langtidseffekter

av skolemodellen PALS og Olweus-programmet (mot mobbing og antisosial atferd). Arbeidet med tilrettelegging og analyser av registerdata har pågått i 2017.

Evaluering av Funksjonell Familierapi (FFT): Prosjektet er videreført fra 2016, med fortsatt rekruttering og innsamling av saker. Rekrutteringen ble avsluttet i 2017, og arbeidet med oppfølging og analyser av resultater er påbegynt.

Evalueringen av Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR): Under arbeid er evaluering av TIBIR-konsultasjon for lærere i barnehage og skoler. Datainnsamlingen er avsluttet, og det arbeides med analyser og presentasjon av resultater. I tillegg jobbes det med artikler om

hva som hemmer og fremmer behandlingsutfall for barn og familier i andre TIBIR-intervensjoner.

I 2017 er det også igangsatt et utviklingsarbeid der formålet er å inkludere nye brukergrupper i TIBIR. I første omgang gjelder dette psykiske vansker hos barn i form av symptomer på engstelse og tristhet (depresjon), og familier som viser nedsatt omsorgsevne. Dette utviklingsarbeidet er et samarbeidsprosjekt mellom Forskningsavdelingen og Utviklingsavdeling barn ved NUBU.

Kunnskapsoverføring og bedre skoleprestasjoner for barn i risiko (KOBA): Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd og har som mål å utvikle, ta i bruk og evaluere et skolestøttetiltak

for barn i tre barnevernstjenester på Østlandet. Skolestøtten som gis hjemme, formidles av ansatte i barnevernet og har som mål å styrke skoleprestasjoner og forebygge skolefravall hos barn fra 1. til 7. klasse.

Prosjektet bygger på en systematisk kunnskapsoppsummering av kjerneelementer og er utviklet i tett dialog med barnevernsansatte, skolepersonell og brukerrepresentanter. Prosjektet forløp som planlagt i 2017, med vekt på rekruttering av familier og innsamling av data.

Framtidsplaner

Også i tiden framover vil det være stor aktivitet knyttet til evalueringsstudien av MATCH. Opplæring av terapeuter pågår, og vil bli etterfulgt av en randomisert kontrollert studie, der MATCH-behandling skal sammenliknes med vanlig praksis ved barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker. Til sammen vil 280 familier delta.

Prosjektet *Barns sosiale utvikling* fortsetter. Forskningen om barns oppvekst er supplert med to forskningsprosjekter, finansiert av Forskningsrådet, om henholdsvis matematikkferdigheter og tidlig læring hos barn: Hvordan søker barn informasjon? Hvordan tilegner de seg kunnskap? Det foreliggende datamaterialet

vil fortsatt gi gode muligheter for nye analyser og publikasjoner basert på det omfattende datamaterialet som er samlet inn gjennom mer enn ti år. Det ble søkt om midler til videreføring av datainnsamlingen.

Evalueringstudien av mestringskurs for ungdom (DU) videreføres. Det samme

gjelder konsultasjonsmodulen i TIBIR og Funksjonell familierapi (FFT).

PALS-studien er inne i en analysefase, og det forventes flere publikasjoner av funn fra det rike datamaterialet som er samlet inn fra elever og lærere. Innsamlete data fra PALS-studien vil også framover være en del av grunnlaget for

den omfattende registerstudien av langtidseffekter av skoleintervensjoner, ledet av Frischsenteret.

NUBU vil også videre ha prosjektledelsen av Kunnskapsoverføring og bedre skoleprestasjoner for barn i risiko (KOBA), et samarbeidsprosjekt med RBUP.

Langvarig utviklingsarbeid ligger bak de mange modellene som er i bruk; PMTO, TIBIR, PALS, MST, FFT og TFCO. Nå også under utprøving; MST–CAN og MATCH. Senterets utviklingsavdelinger samarbeider i planarbeidet om opplæring av MATCH-terapeuter.

Utvikling

«Positiv oppmerksomhet og anerkjennelse utvikler elevenes selvspekt og gir dem gode opplevelser av skolen og læringsmiljøet.»

Fra den nye reviderte utgaven av PALS håndboken – Modul 1. Skoleomfattende forebyggende tiltaksnivå.

Mål

Alt utviklingsarbeid skal være i tråd med NUBUs overordnede målsetting om å bidra til at barn og unge med alvorlige atferdsproblemer, samt mer sammensatte problemer, deres familier, barnehager og skoler får hjelp som er forskningsbasert, relevant, individuelt tilpasset og resultat effektiv ut i fra dagens kunnskapsnivå.

Vi har faglig ansvar for seks modeller, tilpasset norske forhold. MST, FFT og TFCO for ungdom, PMTO og lavterskeltilbudet TIBIR for barn – og den skoleomfattende modellen PALS. Intervensjonene innenfor de nevnte modellene skal være tilgjengelige over hele landet, for at alle skal kunne få likeverdige behandlingstilbud. MST–CAN (ved mistanke

om fysisk mishandling og/eller omsorgssvikt), vil foreløpig være tilgjengelig i mer begrenset omfang.

met gjennom forskning på effekter og bruk av de ulike intervensjonene.

familiesituasjonen, og om brukerne er fornøyd med behandlingen.

Utviklingsarbeidet ved senteret er knyttet til kontinuerlig evaluering, tilpasning og forbedring av nye og eksisterende modeller, basert på kunnskap framkom-

Gode oppfølgingsverktøy er nødvendig for å følge de behandlingsforløpene vi forvalter. Verktøyene skal kunne gi svar på om praktikerne utøver metodene som tiltenkt, om det skjer endringer i

Forskningen ved senteret skal ikke bare vise om intervensjoner virker eller ikke, men øge utvklingsavdelingene kunnskap om virkemekanismer som kan gi enda bedre resultater.

Resultat

Det er også i 2017 lagt ned mye innsats for å utvikle og øke brukervennligheten på ulike hjemmesider og databaser. Utviklingsarbeidet pågår kontinuerlig. Det er utviklet eget materiell i tilknytning til alle intervensjonene.

NUBU behandler omfattende datamateriale. I tillegg til egne forskningsdatabaser, lagres disse i databasene pmt.no (for PMTO/TIBIR) og Primula (for MST, MST–CAN, FFT og TFCO).

Ungdom: For å styrke MST, FFT og TFCO som rusbehandling for ungdom, er det jobbet videre med læringsbasert rusbehandling (LBR), implementert som en integrert del av metodene. Antallet avsluttede saker for de tre programmene var 1 111. Rundt halvparten av ungdommene har rusproblemer ved inntak. Ved avsluttet MST-behandling rapporterer over 95 prosent at ungdommene ikke lenger har rusproblemer. Tidligere års registreringer viser

at behandlingsresultatene opprettholdes ett år etter behandling.

Utviklingsprosjektet knyttet til å utvikle og tilpasse en familie- og nettverkskomponent for LBR (Læringsbasert rusbehandling) fortsetter. En konsulent er tilsatt, plassert i Bufetat region Vest, og NUBU har ansvaret for den faglige oppfølgingen og samarbeid om kvalitetssikringen av LBR-modellen og familiearbeidet i de to rusinstitusjonene Bjørgvin, i Bufetat Region Vest, og Jong, i Bufetat Region Øst.

MST har et krav om maksimal reisetid på halvannen time for å ivareta intensitet, hyppighet og tilgjengelighet i behandlingen. En har i 2017 videreført arbeidet i familier der reiseavstanden er mer enn 90 minutter, på bakgrunn av positive erfaringer med dette gjennom flere år. I 2017 ble det registrert 64 saker med reisetid over 1 ½ time, rundt elleve prosent av alle sakene.

Det er en målsetting å tilby FFT til større deler av Norge. I 2017 har vi samarbeidet med Bufdir ved utprøving av FFT ved familievernkontoret i Drammen–Kongsberg. FFT-konsulent ved NUBU har samarbeidet med Bufetat Region Vest og Bærum kommune om rekruttering av nye FFT-terapeuter. FFT Skien ble avviklet 1.4.2017.

Barn: Det nettbaserte systemet for informasjon og kvalitetssikring av PMTO og TIBIR – pmt.no – er videreført. Målsettingen med systemet er todelt: 1) å gi informasjon til foreldre og 2) å kvalitets-sikre utøvelsen av intervensjonene.

Totalt rapporterte PMTO-terapeutene å ha 1 097 individuelle behandlingsforløp og 82 familier i gruppeterapier.

Femti prosent av familiene som mottok individuell PMTO-behandling ble kartlagt om hvorvidt barnehage- eller skolepersonell også hadde behov for veiledning. 23 prosent hadde behov. Bortimot alle fikk PMTO/TIBIR-konsultasjon eller annen veiledning i barnehage eller skole.

I prosjektet Læringsmiljø, prososial atferd og lesing er det gjennom underprosjektet I-PALS utviklet og prøvet ut kartleggingsverktøy for leseferdigheter og sosiale ferdigheter for barn i 1.–5. klasse. I-PALS skjer i et samarbeid mellom utviklingsavdeling barn ved NUBU og Institutt for spesialpedagogikk ved Universitetet i Oslo.

Det er sertifisert to nye PALS-veiledere i 2017. PALS-mentorene har gjennomført vedlikeholdsveiledning i 10 veilednings-

grupper med PALS-veiledere (30 dager). PALS-håndbok modul 1 er revidert.

Senteret fortsetter samarbeidet med programutvikler John Weisz om MATCH-studien knyttet til barn med sammensatte vansker. I 2017 har NUBU hatt samarbeid med 6 BUP'er (Øvre Romerike, Follo, Hamar, Nord-Hordaland, Sentrum (Bergen) og Ytrebygda) med til sammen 19 terapeuter.

I 2017 er det også igangsatt et stort utviklingsarbeid der formålet er å inkludere nye målgrupper i TIBIR. I første omgang gjelder dette psykiske vansker hos barn i form av symptomer på engstelse og tristhet, og familier som viser nedsatt omsorgsevne. Dette utviklingsarbeidet er et samarbeidsprosjekt mellom Forskningsavdelingen og Utviklingsavdeling barn ved NUBU.

Framtidsplaner

Ambisjonen er at intervensjonene skal kunne nå flere i målgruppen med samme høye kvalitet. Den kanskje største utfordringen er å nå ut til de som trenger det mest – en helt vesentlig og overordnet oppgave for utviklingsavdelingene. Vi vet at atferdsproblematikk kan være sammensatt og innebære ulike utfordringer. Det blir derfor interessant å følge det videre utviklingsarbeidet knyttet til

utprøving av behandlingsmodellen MATCH i Norge. Utviklingsavdelingene vil også framover arbeide med opplæring og kvalitetssikring av MATCH-terapeutenes utøvelse. Planleggingen av ny opplæring (mars 2018) skjer i et samarbeid mellom senterets to utviklingsavdelinger.

Arbeidet med å utvide målgruppen til TIBIR vil også å omfatte barn i risiko for å utvikle angst,

depresjon og sammensatte vansker er påbegynt.

Utviklingsavdeling ungdom viderefører, i samarbeid med Region Øst og Vest, implementering av Modell for rusarbeid i rusinstitusjoner (LBR). Implementeringen av MST–CAN i Bærum kommune følges tett opp.

Ungdom som mottar FFT-, MST- og TFCO-behandling er en utsatt gruppe med stor risiko for skolefravær og avbrutt skolegang. Arbeidet med skolefravær videreføres. Et forskningsprosjekt om skolefravær vil starte opp i 2018.

Det er utviklet en tilpasning til MST for ungdom med problematisk seksuell atferd, MST–PSB (Problem Sexual Behavior), med sikte på å kunne tilby behandling gjennom etablerte MST-team. Arbeidet med å få implementert dette i Norge foregår i dialog med Bufdir i 2018.

Gjennom implementeringen av forskningsbaserte programmer og modeller, bidrar NUBU til metodeutvikling i barneverntjenestene, psykisk helsevern for barn og unge, PPT, helsestasjoner, barnehager og skoler.

Implementering

Mål

Implementering er å overføre forskningsbasert kunnskap til praksisfeltet.

Metodene skal benyttes med det samme innholdet og den samme intensiteten som har vist seg å virke i kontrollerte studier. NUBUs implementeringsstrategi

er å inngå i et forpliktende samarbeid om opplæring, veiledning og kvalitetssikring med de ansvarlige i kommunene og i spesialisttjenestene. For å sikre at tilbudet utøves med samme kvalitet og innhold, uavhengig av hvor tilbudet utøves, stilles det felles kvalitetskrav for utøverne.

Resultat

Implementeringsarbeidet foregår regionalt og kommunalt i tett samarbeid med utviklingsavdelingene ved senteret.

Implementeringsarbeidet for Utviklingsavdeling barn omfatter behandlingsmetoden Parent Management Training – Oregon (PMTO), forebyggingsprogrammet Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR) og den skoleomfattende modellen Positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling (PALS).

Evalueringen av MATCH (Modular Approach to Therapy for Children with Anxiety, Depression, Trauma and Conduct Problems) pågår i samarbeid med programutvikleren John Weisz, og datainnsamling pågår.

Hovedoppgavene i Utviklingsavdeling ungdom er å videreføre implementeringen

av behandlingsprogrammene for ungdom i samarbeid med Bufetat og Bufdir. Ungdomsprogrammene er Multisystemisk terapi (MST), Funksjonell familierapi (FFT) og Behandlingsfosterhjem (TFCO = Treatment Foster Care Oregon). Samtlige med rusperspektivet integrert gjennom LBR – Læringsbasert rusbehandling. MST-CAN (ved stor bekymring rundt barnets omsorgssituasjon) tilbys foreløpig kun i Bærum kommune.

Informasjon om kapasitet og resultater i regionene samles i databasene Primula (MST, FFT, TFCO og MST-CAN) og pmtono (PMTO og TIBIR).

Boka «Veileder om implementering av Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR). Fra teori til praksis» er stadig aktuell, der den beskriver alle sidene ved

Framtidsplaner

I samarbeid med Bufdir, blir det i 2018 utprøvd FFT ved familievernkontoret i Drammen-Kongsberg.

Veiledning og støttesystemer for utøverne kan være krevende å opprettholde. En på-

gående utfordring for NUBU er å utvikle kostnadseffektive systemer, ikke minst når stadig flere utøvere blir involvert.

Flere nettbaserte konsultasjoner og opplæringer vil prøves ut, noe som kan spare

TIBIR I NORGE

111

TIBIR-kommuner/bydeler

1 163

aktive TIBIR-utøvere

329

aktive PMTO-terapeuter

Av de 111 TIBIR-kommunene/bydelene inngår flere i et interkommunalt samarbeid.

Målet er å opprettholde kvaliteten også når tiltakene spres i stor skala; til hele tjenesteapparatet, mange tjenestesteder og kommuner – og med mange praktikere involvert. Senteret må dessuten være tilpasningsdyktig overfor endringer i et politisk og forvaltningsmessig

skiftende landskap. Kvalitetssikrings-systemene må være på plass i de organisasjonene som skal ta kunnskapen i bruk.

Det forutsetter at alle som deltar i implementeringen, fra ledelse til utøvere,

har en felles forståelse og forpliktelse til prosessen. Kompetanse, organisasjon og ledelse er tre helt vesentlige dimensjoner for å lykkes. Eksempler på drivkrefter er rekruttering av praktikere, opplæring, veiledning, evaluering og mål.

implementeringsarbeidet, og følgelig har overføringsverdi også til andre evidensbaserte modeller.

PMTO: Tilbys ved over førti fagkontor i Bufetat, i tretti poliklinikker (BUP) og i 111 kommuner/bydeler. Ved utgangen av 2017 er det 329 aktive, sertifiserte terapeuter i Norge. Alle PMTO-terapeuter deltar i veiledningsgrupper som en del av kvalitetssikringen.

TIBIR: Det er 111 TIBIR-kommuner/bydeler, hvorav flere inngår i et interkommunalt samarbeid. Totalt siden 2004 har 2 384 fått opplæring som utøvere, hvorav 1 163 er aktive utøvere av TIBIR-intervensjonene. 288 har i 2017 deltatt på en TIBIR-opplæring.

PALS: 232 grunnskoler i 76 kommuner er nå PALS-skoler, hvorav åtte av skolene var nye i 2017. Skolene følges opp av 75 PALS-veiledere.

MST: Bufetat har ansvaret for driften av de 21 MST-teamene, med rundt hundre ansatte (veiledere og terapeuter), mens NUBU står for opplæring og overordnet kvalitetssikring. Teamene opprettholder sine gode resultater, med en betydelig bedring for ungdommene med hensyn til skole og arbeid, redusert kriminalitet, rus og bruk av vold, samt forhindring av flytting til institusjon. For å sikre en best mulig geografisk spredning av MST, har en også i 2017 gjennomført behandlinger med lenger reisevei enn hva metoden i utgangspunktet anbefaler. Resultatene er fortsatt positive.

TFCO: Det er to TFCO-team, ett i Bufetat Region Sør (fra 2015) og ett i Bufetat Region Øst (fra 2009). Viktige oppgaver har vært opplæring, veiledning og løpende oppfølging av behandlingsteamet og behandlingshjemmene. Det har i 2016–2017 blitt gjennomført en forsøksordning for TFCO i Region Øst, for å forsøke å motvirke sårbarhet ved uforutsett fravær, avvikling av ferie og permisjoner i teamet. Vurderingen av denne forsøksordningen vil danne modell for videre implementering av TFCO.

FFT: Det er fire FFT-team i Bufetat, to i Region Vest, ett i region Midt-Norge og ett i Bærum kommune. FFT Skien ble avviklet 1.4.2017.

både tid og penger. Samtidig ser vi at tett oppfølging av utøverne er avgjørende for en bærekraftig implementering.

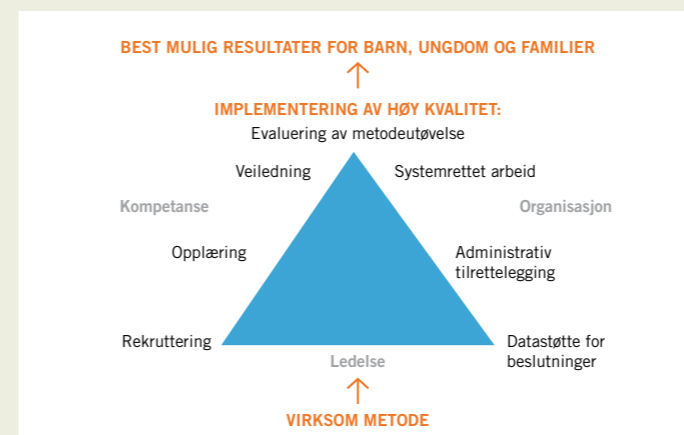
All implementeringsforskning viser at høy implementeringskvalitet er avgjø-

rende for hvorvidt en modell gir tilsiktet effekt eller ikke, og selv de mest effektive intervensjonene vil ikke gi positive resultater for målgruppen dersom de ikke er riktig implementert.

Vi vil også framover ha en høy grad av oppmerksomhet rettet mot kvaliteten på implementeringsarbeidet.

NUBUs portefølje av metoder for praksisfeltet er basert på best tilgjengelig kunnskap, fortrinnsvis evidensbasert metodikk. Men ingen metode blir bedre enn kvaliteten ved gjennomføringen i praksis.

God implementering + virksom metode = best mulig hjelp

IMPLEMENTERING: Implementering handler både om systematisk innsamling av sentrale data om hvordan behandlingen utføres, og om resultatene for menneskene det gjelder. Det er mange elementer som må på plass for en vellykket implementering av behandlingsmodeller og metoder.

Målet er at metodene skal gi best mulig effekt for barna, ungdommene og familiene som mottar dem. Derfor må vi sikre høy kvalitet på implementeringen ute i tjenestene. Dette har vært en viktig suksessfaktor i å oppnå gode behandlingsresultater, og blir spesielt framhevet i Forskningsrådets evaluering av senteret (2016).

Vi har to databaser som brukes til slike formål: Primula og pmto.no.

Primula – for FFT, MST, TFCO og MST-CAN

Primula er en database for de ulike metodene for behandling av ungdom og deres foreldre.

Primula har vært i bruk siden 2012, og benyttes for innsamling og sortering av data for modellene FFT (Funksjonell familierterapi), MST (Multisystemisk terapi), TFCO (Treatment Foster Care – Oregon) og MST-CAN (Multisystemisk terapi – Child abuse and neglect).

Teamlederne legger inn behandlingsdata både ved oppstart, ved avslutning, og seks, tolv og atten måneder etter avsluttet behandling. Familiene er viktige kilder.

Tre ganger i året lages det en rapport over hvordan kapasiteten til behandlerne

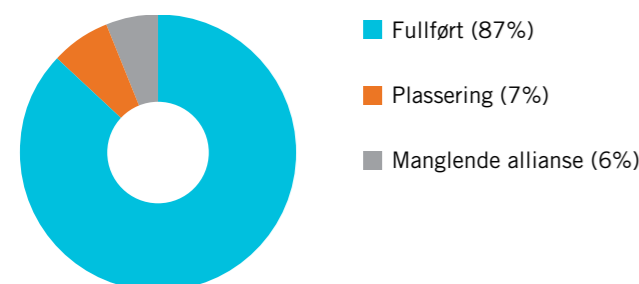
er blitt utnyttet, i hvilken grad man treffer målgruppen for behandlingsmetoden, og hvordan resultatene er for de familiene som har mottatt behandlingstilbudet. Dessuten vurderer teamleder sammen med teamets konsulent en rekke organisatoriske rammefaktorer som er viktige for at metoden skal gi best mulig effekt.

Ut fra disse dataene kan konsulenten identifisere områder hvor det er behov for å sette inn tiltak, og beskriver hvilke tiltak som bør utføres. Rapporten brukes som tilbakemelding til terapeuter, behandlingsteam og vertsorganisasjo-

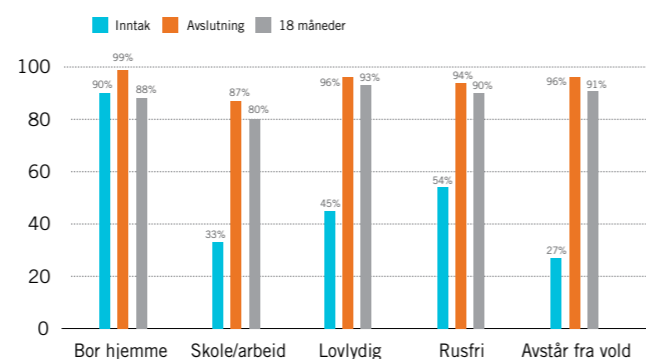
ner, og tiltakene bidrar til å sikre og styrke kvaliteten på behandlingstilbudet.

Databasen gir også mulighet til å finne ut hvilke resultater metodene har gitt over tid. Dette er viktig informasjon for å evaluere om behandlingen gir ønsket effekt, også etter at behandlingen er avsluttet. Dessuten er det dokumentasjon som kan være nyttig for beslutningstakere når de skal ta avgjørelser om hvilke behandlingsmetoder som bør være tilgjengelige for befolkningen.

FULLFØRINGSRATE 1999–2017

RESULTATER MST NORGE JULI 2015 – JUNI 2016

pmto.no – for PMTO og TIBIR

Pmto.no er en database for behandlingsmodellen PMTO (Parent Management Training – Oregon) og forebyggingsprogrammet TIBIR (Tidlig innsats for barn i risiko), begge rettet mot barn og deres foreldre.

Utviklingsavdeling barn ved NUBU har utviklet et system med skreddersydd funksjonalitet for regionale og kommunale implementeringsteam, undervisere, veiledere, utøvere og mottakere av intervensjonene.

Regionale og kommunale implementeringsteam kan administrere og holde oversikt over alle implementeringsaktiviteter i sin region eller kommune. I tillegg kan det fortløpende hentes ut rapporter på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå om hvordan implementeringen og intervensjonen praktiseres ut i tjenestene. Rapportene brukes som informasjonsgrunnlag for å kunne ta gode beslutninger om videre metodeutvikling, implementering og kvalitetssikring av PMTO og TIBIR.

Utøvere, undervisere og veiledere i metodene kan registrere og holde oversikt over sin veiledning og undervisningsaktivitet, samt laste ned materiell til behandlings-, undervisnings- og veiledningsformål.

Utøvere registrerer i tillegg informasjon om sine saker, forutsatt samtykke fra familien. Blant opplysningene som registreres er omfang av intervensjonene, hvilke komponenter som

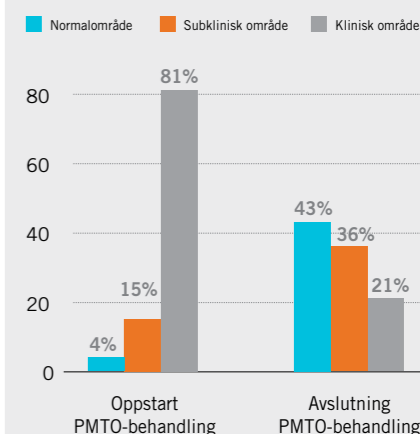
vektlegges, brukerfornøydhets og om man oppnår ønsket resultat for barn og familier.

I tillegg er det utviklet en nettside som inneholder informasjon om PMTO og TIBIR, spesielt rettet mot familier i målgruppen. Nettsiden er også tilgjengelig på samisk, arabisk, urdu, somalisk, polsk og engelsk. Familier som mottar PMTO får tilgang til å laste ned foreldre- materiell på tilsvarende språk.

Til sammen er det over 1 400 brukere, fordelt på over åtte hundre tjenestekontorer på statlig og kommunalt nivå. Dette inkluderer over førti Bufetatkontorer, over tretti BUP-er og mer enn ett hundre kommuner/bydeler.

Hensikten er å ha et felles system, som bidrar til å sikre dokumentasjon om PMTO- og TIBIR-implementeringen på tvers av tjenesteområder og forvaltningsnivåer.

PROSENTVIS FORDELING AV RISIKONIVÅ FØR OG ETTER PMTO-BEHANDLING

HVA FORTELLER GRAFEN OSS?

I familiene som var registrert, var antallet barn i risikosonen redusert fra rundt åtti til rundt tjue prosent i løpet av behandlingen. Dette er et svært godt behandlingsresultat sett i lys av at barn med store atferdsproblemer ofte utvikler kroniske problemer.

ANTALL REGISTRERTE SAKER I 2017

PMTO	1179
TIBIR-Foreldrerådgivning	612
TIBIR-Konsultasjon	76
TIBIR-Sosial ferdighetstrening	56
Totalt	1923

Kunnskapen som akkumuleres gjennom NUBUs forsknings- og utviklingsarbeid skal formidles videre til fagfeltet, beslutningstakere, oppdragsgivere og allmennheten. Kunnskapsformidling skjer gjennom publikasjoner, konferanser, informasjonsmaterieill og undervisning – og på egne nettsider og sosiale medier.

Formidling og kommunikasjon

FORMIDLING TIL FORSKERE OG PRAKTIKERE

Undervisning og tjenestestøtte:	Konferanse- og seminarbidrag	Publikasjoner	Medieomtaler
Undervisning og veiledning: 107	Nasjonalt: 72	Fagfelleverderte artikler: 20	52
Opplæring og tjenestestøtte: 86	Internasjonalt: 37	Publikasjoner totalt: 43	

Mål

Målet er å øke kunnskap om hva evidensbasert praksis er, hvilket kunnskapsgrunnlag den bygger på, og å få flere av tjenestene for barn og unge til å benytte evidensbasert praksis. Dette i tråd med Bufdirs ønske om at feltet skal ha tilgang til tiltak som har vist seg virksomme.

Framover vil formidling til praksisfeltet få et løft. Blant de viktigste målsettingene er at praksisfeltet skal få bedre kjennskap til senterets forskning, utviklingsarbeid og metoder. Dette innebærer økt vekt på å gjøre vår forskning og vårt utviklingsarbeid lettere tilgjengelig

Resultat

I 2017 har medarbeiderne bidratt til en rekke publikasjoner; bøker, bokkapitler og fagartikler. Det har også vært svært mange bidrag ved både nasjonale og internasjonale fagkonferanser. I tillegg har det vært kontinuerlig høy aktivitet knyttet til undervisningsoppdrag og opplæring.

I aktivitetsrapporten for 2017 (kan lastes ned fra www.nubu.no) er all undervisning og opplæringsvirksomhet dokumentert. Der framgår det at NUBUs medarbeidere i 2017 har bidratt med totalt 43 publikasjoner, hvorav 20 artikler med fagfellevurdering. Foruten publikasjonene har medarbeiderne i utstrakt grad drevet formidling via faglige bidrag ved både nasjonale (72) og internasjonale (37)

fagkonferanser, totalt 109 konferanse- og seminarbidrag.

Nasjonal fagkonferanse: NUBU arrangerer hvert år en nasjonal fagkonferanse for forskere og fagpersoner som jobber innenfor barnevern, psykisk helse og skole. Årets konferanse var den syttende i rekken. Denne gang valgte vi å løfte fram når barn og unge som trenger hjelp ender opp som «kasteballer» i hjelpesystemet, og hvordan vi kan hjelpe de mest sårbare og utsatte barna. Barne- og likestillingsministeren sto for åpningen av konferansen, som samlet rundt fire hundre og seksti deltakere.

PALS-konferansen skal være en arena for ideer og inspirasjon i det praktiske

Framtidsplaner

NUBUs oppdrag er å bidra til at virksomme metoder og programmer blir tilgjengelig for familier og barn i hele landet. For å nå dette målet, må NUBU ha kontinuerlig oppmerksomhet på formidling av kunnskapsproduksjon, også til fagmiljøer som ikke allerede er direkte involvert i våre prosjekter og metoder. Våre publikasjoner, bokutgivelser, nettsider og sosiale medier vil fremdeles være viktige verktøy.

Både vår nasjonale fagkonferanse og PALS-konferansen byr på anerkjente internasjonale og nasjonale foredragsholdere. For 2018 går vi inn som medarrangør for Barn og Unge-kongressen i Bergen, og dermed arrangerer vi ikke vår nasjonale fagkonferanse dette året.

Vi vil fortsatt delta med bidrag på nasjonale og internasjonale konferanser som

gjennom publikasjoner på norsk, i norske tidsskrift, rettet mot praksisfeltet. De siste års satsing på utadrettet formidling og tilgjengelighet i sosiale medier har vært vellykket, og skal videreføres.

arbeidet på skolene, samt en aktiv møteplass for skoler som ønsker å fremme et positivt læringsmiljø. Konferansen ble i år arrangert med rundt seks hundre og femti deltakere.

www.nubu.no: Vår hovednettside er vår primære informasjonskanal. Der kan publikum finne informasjon om sentret, våre ansatte, forskningsprosjekter og metoder, samt få oppdaterte nyheter om NUBUs publikasjoner og aktiviteter. Vi lager fortløpende kortversjoner av publiserte fagartikler som vi legger ut på nettsiden.

www.barnssosialeutvikling.no: Den longitudinelle forskningsstudien *Barns sosiale utvikling* har sin egen nettside,

omhandler forskning, implementering og metoder for barn og ungdom med atferdsvansker eller med sammensatte vansker.

Vi vil stadig være oppmerksomme på etterspørsel av kunnskap i fagfeltet, og tilpasse oss deretter. Vi ønsker å nå bedre fram med vår formidling til grunnutdanningene for psykologi,

Vi vil videreføre vår omfattende foredragsvirksomhet ved både nasjonale og internasjonale konferanser. Vi arrangerer egne fagkonferanser rettet mot praksisfeltet, i form av vår årlige nasjonale fagkonferanse, samt PALS-konferansen (annethvert år). Våre medarbeidere

med informasjon om studien. Her kan foreldre (som bidrar til studien), andre forskere og øvrige interesserte få informasjon og nyheter om forskningsfunn og aktiviteter.

pmto.no: Her kan foreldre få nyttige tips om hva som kjennetegner barn med atferdsproblemer, lese om andre foreldres erfaringer med å motta denne typen hjelp, og finne ut hvor nærmeste tilbud er for egen familie. Siden er samtidig et nettbasert system for informasjon og kvalitetssikring, hvor bare utøverne har tilgang. Les mer om denne datakilden på midtsidene. Ved utgangen av 2017 var det registrert 1 370 brukere fra ca. åtte hundre arbeidsplasser.

pedagogikk og sosialt arbeid ved universiteter og høyskoler, for å øke forståelsen for evidensbasert praksis. Vi ønsker å opprette gode møteplasser for dialog med brukere og brukerorganisasjoner.

Vi vil trappe opp vår formidling til praksisfeltet. Dette innebærer blant annet å gjøre forskningen vår og utviklingsarbeidet vårt lettere tilgjengelig, både

skal bidra med undervisning og opplæring ved høyskoler og universiteter. Formidling skal også drives gjennom implementering og kvalitetssikring av metodene i praksisfeltet.

Sosiale medier: Også i 2017 har vi kontinuerlig arbeidet med formidling og tilstedeværelse på sosiale medier. Både Facebook og Twitter framstår som stadig mer relevante formidlingsarenaer, og som viktige arenaer for dialog med praksisfelt, beslutningstakere og til allment opplysningsarbeid på vårt fagfelt. Vi har holdt et jevnt aktivitetsnivå på sosiale medier gjennom året. Vi ser også en høy og økende oppslutning rundt artikler som deles på Facebook.

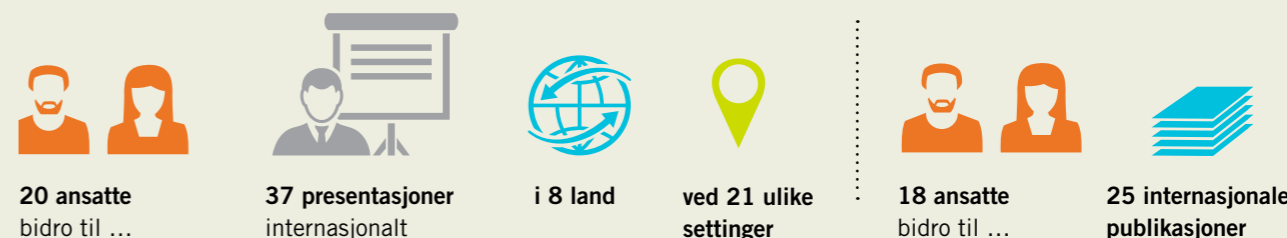
Vi opprettet i 2017 en redaksjon med alle avdelingene representert. Redaksjonen la ned en god del ressurser på å utvikle konseptet og skrive stoff til et nytt populærvitenskapelig tidsskrift fra NUBU.

gjennom formidlingskanaler og språk. I 2017 ble grunnen lagt for NUBUs nye populærvitenskapelige tidsskrift, med første utgivelse i februar 2018.

NUBU deltar aktivt i det internasjonale nettverket av fagpersoner på feltet. Både gjennom selv å bidra ved internasjonale fagkonferanser, og gjennom å invitere anerkjente fagfolk utenfra til våre egne konferanser. Vi har også et tett samarbeid med eksterne utviklere av våre programmer og modeller.

Internasjonalt samarbeid

INTERNASJONAL AKTIVITET

Mål

I avtalen som ligger til grunn for NUBUs virksomhet, framheves det at senteret skal være internasjonalt orientert og utvikle kunnskap på et høyt internasjonalt nivå, og at denne kunnskapen skal komme praksisfeltet til gode.

Senteret skal videreføre nettverkssamarbeidet med forskningsmiljøer i USA og Europa.

Internasjonale fagkonferanser som er sentrale på vårt felt, er både den europeiske og den årlige internasjonale MST-konferansen, samt den årlige SPR-konferansen (Society for Prevention Research) og implementeringskonferansen GIC (Global Implementation Conference), som arrangeres annethvert år.

NUBUs internasjonale orientering og resultater måles langs tre linjer. Den ene er knyttet til internasjonale publikasjoner, den andre til deltakelse og presentasjoner på anerkjente internasjonale konferanser, og den tredje er knyttet til det forsknings- og utviklings-samarbeidet som senteret har med ulike internasjonale fagmiljøer.

I tillegg til konferansene, skal det være et løpende samarbeid med programutviklere knyttet til våre programmer, modeller og intervensjoner, noe som gir direkte resultater i form av metodeforbedringer og ytterligere tilpasninger til norske familier.

Samarbeid med internasjonale utviklerorganisasjoner er også viktig ved vurdering av implementering av nye behandlingsmetoder.

Resultat

Gjennom publikasjoner i internasjonalt anerkjente tidsskrift og deltakelse på internasjonale konferanser der både forskningsresultater, metodeutvikling og implementeringsstrategier presenteres, har senteret gjort seg bemerket. Publikasjoner og konferansebidrag framgår av aktivitetsrapporten for 2017, som kan lastes ned fra nubu.no.

I 2017 bidro 18 av NUBUs ansatte til 25 internasjonale publiseringer. 20 av NUBUs ansatte bidro til 37 presentasjoner i 8 land ved 21 ulike internasjonale settinger. NUBUs ansatte presenterte resultater og erfaringer knyttet til

forskningen og de ulike metodene på en rekke nordiske, europeiske og andre internasjonale konferanser.

Internasjonale konferanser er viktige møtesteder for å pleie det faglige nettverket og en god arena for å hente nye impulser og for faglig oppdatering. NUBUs faglige medarbeidere har løpende kontakt med eksterne programutviklere knyttet til MST, FFT, TFCO, PMTO og PALS. Dette samarbeidet gir direkte resultater i form av metodeforbedringer og ytterligere tilpasninger til norske forhold, i familier, barnehager og skoler.

I den longitudinelle studien *Barns sosiale utvikling* har forskerne tett kontakt med sin amerikanske kollega, Eric Dearing, Boston College.

Den randomiserte evalueringstudien av MATCH i Norge gjennomføres i samarbeid med John Weisz, Harvard University.

Et utvalg internasjonale nettverk: Europeisk MST-nettverk (Sverige, Danmark, Island, Storbritannia og Nederland)

Europeisk PMTO-nettverk (Island, Danmark og Nederland)

FFT-nettverk (USA, Danmark, Sverige, Nederland, Irland, England og Skottland)

ISII – Implementation Sciences International Incorporated (Oregon, USA)

Internasjonale implementeringsnettverk (europeiske og nordiske)

MST Associates, Columbia, Missouri, USA

MST Services, Charleston, SC, USA

MultifunC i Sverige

Oregon Social Learning Center (OSLC)

Socialstyrelsen, Danmark

Harvard University, USA

University of Texas, Austin, USA

University of Texas, Houston, USA

VIA University College, Danmark

Framtidsplaner

NUBU ønsker å videreføre den tette kontakten vi har til utviklerne av våre programmer og metoder. Vi ønsker videre å ytterligere styrke våre internasjonale implementeringsnettverk, ikke minst gjennom deltakelse på implementeringskonferansen GIC (Global Implementation Conference), som i 2017 ble arrangert for fjerde gang, og vil arrangeres igjen i 2019.

European Implementation Collaborative (EIC) arrangerer i 2018 den tredje nordiske implementeringskonferansen (NIC), hvor vi kommer til å være til stede, både som faglige bidragsyttere og deltakere.

Et omfattende internasjonalt samarbeid gir gode forutsetninger for den videre utviklingen. Vi ser en økning av henvendelser fra spesielt europeiske miljøer med ønsker om opplæring eller bistand.

Henvendelsene går både på forskning og gjennomføring av studier og på bistand til å implementere modeller.

Vi har – dessverre – begrenset kapasitet til å imøtekomme alle forespørsler. Samtidig ser vi at det å formidle noe av den kunnskapen som er produsert, vil kunne være nyttig for senteret gjennom muligheten til egen læring.

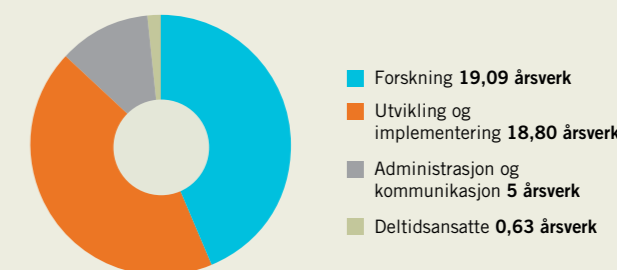
En bredt anlagt studie er i gang; Langtidseffekter av skoleintervensjoner og skolemiljø – en registerstudie, i samarbeid med Frischsenteret, Statistisk sentralbyrå, UniResearch RKBU og samfunnsvitenskapelig fakultet ved UiO. På denne samarbeides det med flere internasjonalt kjente navn: Catherine P. Bradshaw (John Hopkins Center for Prevention of Youth Violence, USA), Donna Cross (Faculty of Medi-

cine, Dentistry and Health Sciences, University of Western Australia) og Bo Vinnerljung (Institutionen för socialt arbete – socialhögskolan Sverige). Denne studien vil vare ut 2018.

NUBU har god styring og kontroll, tilpasset selskapets egenart og behov. I 2017 har senteret tilfredsstillende oppnådd vesentlige mål og resultatkrav fastsatt av våre bevilgende myndigheter.

Styring, kontroll og HR

43 ÅRSVERK – MANGE OPPGAVER

Årsverkene fordelt etter oppgaver:
 Forskning: 19,09 årsverk (43,86 %)
 Utvikling og implementering: 18,80 årsverk (43,20 %)
 Administrasjon og kommunikasjon: 5 (11,49 %)
 Deltidsansatte: 0,63 (1,45 %)
 Totalt 43,52 årsverk i 2017.

Mål

NUBU er en kompetansebedrift med fagpersoner innenfor forskning, utviklings- og implementeringsarbeid, med støttefunksjoner innenfor kommunikasjon og administrasjon. Vårt felles mål er å gjøre en forskjell for barn og unge med atferdsvansker og mer sammensatte problemer.

Tildelingsbrev og føringer fra bevilgende myndigheter er sentrale styringsdokumenter. Tildelingsbrevet fra Bufdir omhandler iverksetting av Stortingets budsjettvedtak, mens instruks for økonomi- og virksomhetsstyring omtaler kravene direktoratene stiller til systemer, rutiner og styringsprosesser i virksomheten. Budsjetteringen bidrar til å fordele ressursrammer – både økonomiske og menneskelige – til planlagte mål og aktiviteter. NUBU rapporterer til

Unirand hvert tertial, med dokumentasjon og informasjon om framdrift og resultater.

Videreutvikling og forbedring av mål- og resultatstyringsprosesser er viktig for å sikre effektivitet og god ressursforvaltning innenfor både kjernevirksomheten og støtte- og oppfølgingsfunksjonene. Administrasjonen arbeider kontinuerlig for å tilrettelegge informasjonsflyt for gode økonomiske og administrative prosesser til alle ansatte. Det er definerte roller og ansvar knyttet til arbeidsoppgaver og fordeling av disse. Alle aktiviteter ses i sammenheng med fastsatte mål og økonomiske disposisjoner knyttet til ulike prosjekter. Det er et jevnt fokus på effektivisering og ressursbesparelser ved NUBU. Dette arbeidet vil videreføres i 2018.

Det er i 2017 ikke avdekket vesentlig styringssvikt, eller brudd på lover og regler ved NUBU. Resultat- og regnskapsinformasjon anses som relevant og pålitelig, og den samlede styring og kontroll anses som tilfredsstillende. NUBU jobber kontinuerlig med å forbedre gode rutiner for internkontroll.

HR: Målsettingen er å opprettholde et godt og trygt arbeidsmiljø. Styret har vedtatt egne ordninger for lønns- og seniorpolitikk. Senteret tilbyr en delfinansiert kantineordning. Det tilrettelegges for fleksibel arbeidstidsordning.

Regnskapene til NUBU avlegges i samsvar med regnskapslover og god regnskapsskikk for små foretak, og følger

Unirands retningslinjer. Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk, og følger for øvrig konsernets retningslinjer.

Inntekt resultatføres etter opptjeningsprinsippet. Kostnader regnskapsføres som hovedregel i samme periode som tilhørende inntekt (sammenstillingsprinsippet). Tilskudd bruttoføres og periodiseres i tråd med gjennomføringen av selskapets delmål. Det kan knytte seg tilbakebetalingsforpliktelser til tilskudd. Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag

av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

NUBU har ikke erverv som formål og er fritatt for skatt iht. skatteloven §2–32 (1). Dersom selskapet driver økonomisk virksomhet, vil inntekt av slik økonomisk virksomhet være skattepliktig. Selskapet har ytelsesbasert pensjonsordning for de ansatte i Statens pensjonskasse (SPK) og har fått tildelt et eget (fiktivt) fond. Regnskapsføring av pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser skjer i samsvar med Norsk regnskapsstandard 6 og regnskapsloven. Kontantstrømpoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipp fra 2016 til 2017.

Resultat

Vi har implementert det elektroniske arkiv- og dokumentsystemet eDOCS, som gir mer effektive løsninger for dokumenthåndtering. I 2018 vil det bli implementert personal- og HR-system fra Sticos.

NUBU benytter regnskapsfører og lønnskonsulent fra Azets Insight AS (tidligere Visma Services AS), i tråd med Unirands anbudsprosess i 2014. Lønnsleveransen har også i 2017 vært utfordrende.

HR: Personalgruppen ved NUBU besto per 31.12.2017 av 50 ansatte, inkludert seks regionale koordinatører. 18 menn, 32 kvinner. I tillegg hadde vi (på kortere eller lengre engasjementer) tre deltidsansatte eksterne, faglige konsulenter (på hhv. 10 og 20 %).

Totalt 60 var i et kontrakts- eller ansettelsesforhold til senteret. Det ble totalt utøvet 43,52 årsverk. Senterets årsverk er fordelt

med 42,83 årsverk for faste ansatte og 0,63 årsverk for faste prosentstillinger.

Oppgavemessig fordeler årsverkene seg på denne måten: Forskning 19,09 (43,86 %), utvikling og implementering 18,80 (43,20 %) og administrasjon og kommunikasjon 5 (11,49 %). Timesansatte 0,63 (1,45 %).

Senteret har et arbeidsmiljøutvalg (AMU). Det er i 2017 blitt gjennomført en HMS-undersøkelse, hvor det ikke framkom vesentlige feil eller mangler. Det har ikke vært forhold som krever tiltak for å fremme likestilling eller motvirke forskjellsbehandling. Det har ikke vært noen arbeidsulykker.

Sykefraværet ved NUBU er gjennomgående lavt. I 2017 var det totale sykefraværet på 1,44 %. Korttidsfraværet var på 71 dager (0,23 % av totalfraværet på 1,44 %). Langtidsfraværet var på 374,3 dager (1,21 % av totalt fravær på 1,44 %).

Framtidsplaner

NUBU vil fremdeles være avhengig av høy grunnfinansiering som hovedinntektskilde for tilfredsstillende å kunne løse vårt samfunnsoppdrag.

Rutiner og prosedyrer for regnskapsførselen er blitt innarbeidet og godt ivaretatt, noe som vil bidra til å sikre en forbedret og pålitelig økonomistyring. NUBU søker kontinuerlig å evaluere og forbedre økonomistyringen.

I 2018 vil innføring av GDPR styrke internkontrollarbeidet og sikkerhet av sensitive data. Internkontroll av prosedyrer i virksomheten vil bli videreutviklet, med hensikt å gjennomføre internrevisjoner for kvalitetssikring av NUBUs prosedyrer.

Årshjul for virksomhetsstyring vil fortsatt bli benyttet, for å sikre at kritiske operasjoner blir ivaretatt.

HR: NUBU framstår som en trygg arbeidsplass, om enn til enhver tid avhengig av finansiering fra bevilgende myndigheter

Årsregnskapet 2017

Styrets årsberetning og årsregnskap med noter er tilgjengelig som nedlastbar PDF på nubu.no.

I dette kapittelet inngår:

- Leders kommentar til årsregnskapet
- Resultat
- Balanse eiendeler
- Balanse egenkapital og gjeld

Barnehageforskning på villspor?

«Vi lever i det 21. århundre, og det å være hjemme med barn er ikke lenger en realistisk mulighet for de fleste. Spørsmål vi må stille bør heller være om det er best med tretti eller førti timer i barnehagen – eller om innholdet i barnehagene er godt nok.»

Dearing, E., & Zachrisson, H. D. (2017). Concern over internal, external and incicens validity in studies of child-care quantity and externalizing behavior problems. *Child development perspectives*, 11, 133–138. doi: 10.1111/cdep.12224.

NUBUs inntekter er i hovedsak tilskudd fra myndighetene. Tilskuddsbrevene gir den overordnede retning for virksomheten. NUBU utformer sine planer ut fra at tilskuddene er stabile med en årlig lønns- og prisjustering.

Leders kommentar til årsregnskapet

Tilskuddene fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet var i 2017 samlet på 53,6 millioner kroner. Det gis òg tilskudd til implementering av PALS-programmet fra Utdanningsdirektoratet. Bevilgningen til dette prosjektet, 1,33 millioner kroner, er gitt til og med 2018.

Hovedfinansieringen av det longitudinelle forskningsprosjektet *Barns sosiale utvikling* (BONDS) kommer fra Norges forskningsråd. Avslutning og oppstart av enkeltprosjekter gjør at bevilgningen fra Forskningsrådet er 1 millioner lavere i år; 5,1 millioner kroner.

Samlet var NUBUs inntekter i 2017 på cirka 62,1 millioner kroner; 2,1 millioner høyere enn i 2016. Dette skyldtes i hovedsak lønns- og prisjustering, og at PALS-konferansen som avholdes hvert annet år, ble arrangert i 2017.

Pensjonskostnadene i 2017 ligger på samme nivå som i 2016. Det er forventet at pensjonskostnadene vil ligge på samme nivå de nærmeste to årene ut i fra aldersfordelingen blant de ansatte.

Det er lagt opp til samme aktivitetsnivå i 2018 som i 2017.

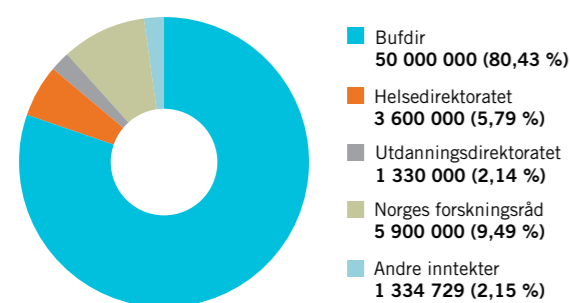
Årets driftsresultat er et underskudd på kr 161 211, som med finansinntektene gir et samlet overskudd på kr 1 140 897. For å møte en periode med høyere pensjonskostnader tilføres overskuddet det pensjonspremiefondet som ble etablert i 2015. Fondsforvaltningen har gitt god avkastning i 2017. Finansinntektene fra pensjonspremiefondet er ikke realiserte inntekter. Målet med fondsplasseringen er å kunne opprettholde NUBUs aktiviteter på det nivået vi er på i dag.

NUBU har stabile inntekter gjennom offentlige tilskudd. Egenkapitalen er tilfredsstillende og avsetningene til pensjon og pensjonsforpliktelser solide. NUBU er ikke eksponert for markedsrisiko eller kredittrisiko, men vurderer løpende risiko knyttet til økte pensjonskostnader og valutaforskjeller.

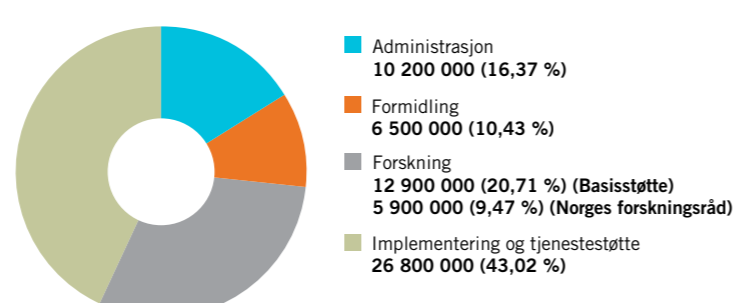
Beløp i NOK

Resultat	2017	2016
Driftstilskudd fra departement og statlige etater	58 417 344	58 109 737
Salgsinntekter	2 627 671	1 217 781
Annen driftsinntekt	1 119 714	569 013
Sum driftsinntekt	62 164 729	59 896 531
Lønnskostnad	- 38 273 472	- 39 150 048
Andre driftskostnader	- 24 052 468	- 20 468 371
Avskrivning på varige driftmidler og immaterielle eiendeler	-	-
Nedskrivning på varige driftmidler og immaterielle eiendeler	-	-
Sum driftskostnad	- 62 325 940	- 59 618 419
Driftsresultat	- 161 211	278 112
Finansinntekter og finanskostnader		
Annen renteinntekt	529 543	305 901
Annen finansinntekt	261 862	25 140
Verdireduksjon i markedsbaserte omløpsmidler	530 470	513 238
Annen rentekostnad	- 1 395	-87 933
Annen finanskostnader	- 18 372	-50 760
Resultat av finansposter	1 302 108	705 586
Resultat før skattekostnad	1 140 897	983 698
Årsresultat	1 140 897	983 698
Overføringer annen egenkapital	1 140 897	983 698
Sum overføringer	1 140 897	983 698

BEVILGERE OG TILSKUDD

BEVILGNINGER OG FORDELING

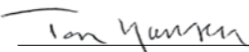
Beløp i NOK

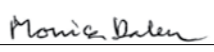
Balanse	2017	2016
EIENDELER		
Finansielle anleggsmidler		
Obligasjoner	–	–
Andre langsiktige fordringer	1 550 861	1 549 813
Sum finansielle driftsmidler	1 550 861	1 549 813
Sum anleggsmidler	1 550 861	1 549 813
Omløpsmidler		
FORDRINGER		
Kundefordringer	1 544 173	224 390
Andre fordringer	271 490	505 398
Sum fordringer	1 815 663	729 788
Investeringer		
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	25 981 806	24 768 169
Bankinnskudd, kontanter og liknende	13 377 971	13 639 505
Sum omløpsmidler	41 175 440	39 137 462
SUM EIENDELER	41 175 440	39 137 462

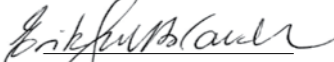
Beløp i NOK

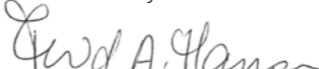
Balanse	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD		
C. Egenkapital		
I. Innskutt egenkapital		
Aksjekapital	100 000	100 000
Overkursfond	–	–
Annen innskutt egenkapital	–	–
Sum innskutt egenkapital	100 000	100 000
II. Opptjent egenkapital		
Årets resultat overført annen egenkapital	–	–
Annen opptjent egenkapital	–	–
Sum opptjent egenkapital	12 648 137	11 507 240
Sum innskutt og opptjent egenkapital	12 748 137	11 607 240
D. Gjeld		
I. Avsetning for forpliktelser		
Pensjonsforpliktelser	15 752 241	14 170 288
II. Annen langsiktig gjeld		
Gjeld til kredittinstitusjoner	–	–
III. Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	1 325 040	1 051 055
Skyldige offentlige avgifter	2 850 298	2 581 316
Annen kortsiktig gjeld	8 499 724	9 727 563
Sum kortsiktig gjelder	12 675 062	13 359 934
Sum gjeld	28 427 303	27 530 222
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	41 175 440	39 137 462

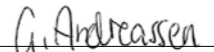
Oslo, 17.3.2017
Styret i Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis AS

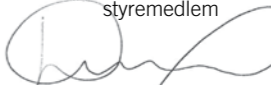

Tore Hansen
styreleder

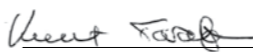

Monica Anne Dalen
nestleder

Erik Gulbrandsen
styremedlem

Frid A. Hansen
styremedlem

Gerd Andreassen
styremedlem

Bo Vinnerljung
styremedlem

Knut Taraldsen
styremedlem

Terje Christiansen
daglig leder

Publikasjoner 2017

ARTIKLER MED FAGFELLEVRDERING

Arnesen, A., Smolkowski, K., Ogden, T., & Melby-Lervåg, M. (2017). Validation of the elementary social behaviour assessment: teacher ratings of students' social skills adapted to Norwegian, grades 1–6. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 23, 39–54. doi:10.1080/13632752.2017.1316473.

Bjørnebekk, G., & Kjøbli, J. (2017). Observed callousness as a predictor of treatment outcomes in parent management training. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 22, 59–73. doi:10.1177/1359104515621961.

Bøe, T., Dearing, E., Stormark, K. M., & Zachrisson, H. D. (2017). Subjective economic status in adolescence: its determinants and associations with mental health in the Norwegian youth@hordaland study. *Journal of Family and Economic Issues*, 39, 323–336. doi:10.1007/s.10834.017-9553-4.

Bøe, T., Skogen, J. C., Sivertsen, B., Hysing, M., Petrie, K. J., Dearing, E., & Zachrisson, H. D. (2017). Economic volatility in childhood and subsequent adolescent mental health problems. *BMJ Open*. doi:10.1136/bmjopen-2017-017030.

Cook, K. D., Dearing, E., Zachrisson, H. D. (2017). Information Sharing between Teachers and Early Education Programs during School Entry in Norway: Associations with Children's School Adjustment and Success in the First Year. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 11:14. doi.org/10.1186/s40723-017-0039-5.

Czarnecka, B., Brennan, R., & Keles, S. (2017). Cultural Meaning, Advertising, and National Culture: A Four-Country Study. *Journal of Global Marketing*, 31, 4–17. doi:10.1080/08911762.2017.1376364.

Dearing, E., & Zachrisson, H. D. (2017). Concern over internal, external, and incidence validity in studies of childcare quantity and externalizing problems. *Child Development Perspectives*, 11, 133–138. doi:10.1111/cdep.12224.

Eliassen, E., Zachrisson, H. D., & Melhuish, E. (2017). Is cognitive development at three years of age associated with ECEC quality in Norway? *European early Childhood Education Research Journal*, 26, 97–110. doi.org/10.1080/1350293X.2018.1412050.

Frønes, I. (2017). The high-tech society, youth work and popular education. *International journal of open youth work*, 1, 88–100.

Gjerde, L., Eilertsen, E. M., Reichborn-Kjennerud, T., McAdams, T., Zachrisson, H. D., Zambrana, I. M., Roysamb, E., Kendler, K., & Ystrom, E. (2017). Maternal perinatal and concurrent depressive symptoms and child behavior problems: A sibling control study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 58, 779–786. doi:10.1111/jcpp.12704.

Hukkelberg, S., & Ogden, T. (2017). General and specific factors of working alliance in parent training: A bifactor exploratory structural equation modelling approach. *Psychotherapy Research*. doi:10.1080/10503307.2017.1330574.

Hukkelberg, S. (2017). Reexamination of child problem behaviors as measured by ECBI: Factor structure and measurement invariance across two parent training interventions. *SAGE journals*. doi:1073191117706022.

Hukkelberg, S. S., & Ogden, T. (2017). Measurement Issues: Dimensionality of oppositional defiant disorder. *Child and Adolescent Mental Health*, 23, 121–129. doi:10.1111/camh.12248.

Keles, S., Idsøe, T., Friborg, O., Sirin, S., & Oppedal, B. (2017). The longitudinal relation between daily hassles and depressive symptoms among unaccompanied refugees in Norway. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 45, 1413–1427. doi: https://doi.org/10.1007/s10802-016-0251-8.

Kenward, B., Koch, F.-S., Forssman, L., Brehm, J., Tidemann, I., Sundqvist, A., Marciszko, C., Hermansen, T. K., Heimann, M., & Gredebäck, G. (2017). Saccadic reaction times in infants and adults: Spatio-temporal factors, gender, and inter-laboratory variation. *Child Development*, 53, 1750–1764. doi: 10.1037/dev0000338.

Lund, T., Dearing, E., og Zachrisson, H. D. (2017). Is affluence a risk for adolescents in Norway? *Journal of Research on Adolescence*, 3, 628–643. doi:10.1111/jora.12304.

Petitclerc, A., Côté, S., Doyle, O., Burchinal, M., Herba, C., Zachrisson, H. D., Boivin, M., Tremblay, R. E., Tiemeier, H., Jaddoe, V., Raat, H. (2017). Which Families Use Childcare? Comparing Socioeconomic Selection across Five Western Policy Contexts. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 11:3. doi:10.1186/s40723-017-0028-8.

Ribeiro, L. A., & Zachrisson, H. D., (2017). Peer effects on aggressive behavior in Norwegian child care centers. *Child Development*. doi:10.1111/cdev.12953.

Ribeiro, L. A., Zachrisson, H. D., & Dearing, E. (2017). Peer effects on the development of language skills in Norwegian childcare centers. *Early Childhood Research Quarterly*, 41, 1–12. doi:10.1016/j.ecresq.2017.05.003.

Tømmerås, T., & Kjøbli, J., (2017). Family resources and effects on child behavior problem interventions: A cumulative risk approach. *Journal of child and family studies*, 26, 2916–2917. doi:10.1007/s10826-017-0777-6.

ARTIKLER UTEN FAGFELLEVRDERING

Hagen, K. A., & Ogden, T. (2017). Hvilke barn og familier har størst utbytte av foreldreveiledningen 'Parent Management Training'? *Best Practice Psykiatri/Neurologi*, 12, 33–35.

Vannebo, A. (2017). Foreldreopplæring hjelper mot barns atferdsproblemer. *Forskning.no*, 9.8.2017.

BØKER OG BOKKAPITLER

Bøker

Eng, H., Ertesvåg, S. K., Frønes, I., & Kjøbli, J. (2017). *Den krevende foreldrerollen. Familiestøttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kjøbli, J., Eng, H., Ertesvåg, S. K., og Frønes, I. (2017). *Å mestre det vanskelige. Individrettede intervensjoner for barn og unge*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Ogden, T. (2017). *Lædarskap i klassen*. Lund, Studentlitteratur.

Kapitler

Askeland, E., og Kjøbli, J. (2017). Parent management training – Oregon (PMTO): Effektiv hjelp til familier med barn som har atferdsvansker. I H. Eng, S. K. Ertesvåg, I. Frønes, & J. Kjøbli, (red). *Den krevende foreldrerollen. Familiestøttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Christensen, B., Tollefsen, N., Ogden, T. (2017). Multisystemisk terapi (MST). I H. Eng, S. K. Ertesvåg, I. Frønes, & J. Kjøbli, (red). *Den krevende foreldrerollen. Familiestøttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Christensen, B., og Ervik-Jeannin, R. (2017). Treatment foster care Oregon. I H. Eng, S. K. Ertesvåg, I. Frønes, & J. Kjøbli (red). *Den krevende foreldrerollen. Familiestøttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Frønes, I. (2017): Sosialisering. I D. T. Gravesen (Red). *Pædagogik i skole og fritid*. København: Hans Reitzel Forlag.

Frønes, I., Eng, H., Ertesvåg, S. K., og Kjøbli, J. (2017): Intervensjon og evidens; forståelse og utfordringer. I S. K. Ertesvåg, H. Eng, I. Frønes, og J. Kjøbli (red). *Risiko, intervensjon og evidens. Utfordringer og strategier for barnevern, utdanning, helse og politikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Frønes, I. (2017): Høyterskelsamfunnet. Om oppvekst, intervensjon og evidens i kompetansesamfunnet. I I. Frønes, H. Eng, S. K. Ertesvåg, og J. Kjøbli (red). *Risiko, intervensjon og evidens. Utfordringer og strategier for barnevern, utdanning, helse og politikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Frønes, I. (2017). Kompetansesamfunnets utfordringer. I Bunting og Moshuus (red). *Skolesamfunnet: Kompetansekrav og ungdomsfelleskap*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Frønes, I. (2017). Barnefattigdom i kompetansesammenfunnet. I *Oppvekstrapporten 2017: Økte forskjeller – gjør det noe?* Oslo: Bufdir.

Idsoe, T., Dyregrov, A., & Dyregrov, K. (2017). School-based interventions. In M. A. Landolt, M. Cloitre, U. Schnyder (Eds.), *Evidence Based Treatments for Trauma-Related Disorders in Children and Adolescents*. Switzerland: Springer.

Nærde, A., & Skipstein, A. (2017). Anxiety and depression among mothers. In: K. S. Mathiesen, A. V. Sanson, & E. B. Karevold (Eds.), *Tracking opportunities and problems from infancy to adulthood – 20 years with the TOPP study* (pp. 157–167). Göttingen, Germany: Hogrefe Publishing.

Ogden, T. (2017). Systematisk arbeid med læringsmiljøer – sosialt arbeid i en skolomfattende modell. I: Å., Backlund, S., Högdin, & Y. S. Weitz, (red.) *Skolsocialt arbeid. Skolan som plats för och del i det sociala arbetet*. Stockholm: Gleerup utbildning.

Ogden, T., Askeland, E., Christensen, B., Christiansen, T., & Kjøbli, J. (2017). Crossing National, Cultural, and Language Barriers: Implementing and Testing Evidence-Based Practices in Norway. In: J. Weisz, & A. Kazdin, (eds.) *Evidence Based Psychotherapies with Children and Adolescents*. New York: Guilford.

Ogden, T. (2017). Evidens i forskning, politikk, praksis og medier. I: I. Frønes, H. Eng, S. K. Ertesvåg og J. Kjøbli (red). *Risiko, intervensjon og evidens*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Skipstein, A., & Nærde, A. (2017). Predictors of symptoms of anxiety and depression among mothers. In: K. S. Mathiesen, A. V. Sanson, & E. B. Karevold (Eds.), *Tracking opportunities and problems from infancy to adulthood – 20 years with the TOPP study* (pp. 169-181). Göttingen, Germany: Hogrefe Publishing.

Thøgersen, D. M., og Bjørnebekk, G. (2017). Funksjonell familierapi. I H. Eng, S. K. Ertesvåg, I. Frønes, & J. Kjøbli (red). *Den krevende foreldrerollen. Familie-støttende intervensjoner*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Zachrisson, H. D., Dearing, E., Blömeke, S., & Moser, T. (2017). What levels the playing field for socioeconomically disadvantaged children in the Norwegian ECEC model? In: H. P. Blossfeld, N. Kulic, J. Skopek, & M. Triventi. *Childcare, Early Education and Social Inequality: An International Perspective*. Cheltenham. UK: Edward Elgar Publishing.

Zachrisson, H. D., & Melhuish, T. (2017). Early Childhood Education and Care (Encyclopedia Entry). In: B. Hopkins, E. Geangu, & S. Linkenauser, Eds. *Cambridge Encyclopedia of Child Development*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

RAPPORTER

Gomez, M. B., Torsvik, S., Ascjem, S. C., og Olsen, K. (2017). *Evaluering av Bufetat – TIBIR-prosjektet (2012–2016)*. Rapport. ISBN 978-82-93406-03-7. Oslo: NUBU og Bufetat.

VEDLEGG PÅ NUBU.NO

2017 Aktivitetsrapport

For nærmere detaljer omkring aktivitetene i 2017 viser vi til vedlegg tilgjengelig på vår hjemmeside www.nubu.no.

Her følger en oversikt over hva aktivitetsrapporten inneholder.

- Ansatte per 31.12.2017
- Publikasjoner (se også side 30 her i rapporten)
- Konferanser
- Konferanse- og seminarbidrag
- Undervisning, opplæring og tjenestestøtte
- Veiledning og konsultasjoner
- Komitéarbeid, review og sensorvirksomhet

2017 Rapporter fra fagavdelingene

I denne foreliggende rapporten har vi ønsket å legge vekt på de store linjene, i tråd med våre oppdrag i Tilskuddsbrevet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Vi supplerer vår informasjon med å legge ut avdelingsvise rapporteringer på vår hjemmeside. Disse vil utfylle bildet av senterets samlede virksomhet. Våre fagavdelinger er:

- Forskningsavdelingen
- Utviklingsavdeling barn
- Utviklingsavdeling ungdom

2017 Styrets årsberetning og regnskap

Styrets årsberetning er tilgjengelig som nedlastbar PDF på www.nubu.no

Redaksjon: Astri Vannebo, Kristin Horn Talgø og Terje Christiansen

Grafisk design: Tove Nilsen Designstudio

Trykk: Rolf Ottesen AS

Foto: Colourbox og NUBU

Kommentarer eller spørsmål til denne årsrapporten kan rettes til k.h.talgo@nubu.no

Oppgaver for NUBU i tida framover

- Styrke samarbeidet med kommuner og andre offentlige tjenesteytere for barn og unge, for økt spredning av virksomme tiltak både regionalt og kommunalt.
- Videreutvikle at virksomme tiltak som Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR) inngår i den nye kompetanseplanen til barneverntjenesten 2017–2020, for å nå ut til flere kommuner.
- Videreføre satsingen på å styrke formidling ut til praksisfeltet og allmennheten.
- Styrke samarbeidet med høyskoler og universiteter som utdanner fagpersoner innenfor relevante fagfelt.
- Videreutvikle behandlingsmetoden MATCH, rettet mot barn og unge med sammensatte problemer, som angst, depresjon og atferdsproblemer.
- Være en foretrukket samarbeidspartner for nasjonale og internasjonale forsknings- og kunnskapsmiljøer.
- Sikre rutiner for internkontroll, informasjonssikkerhet og personvern.

Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge AS – NUBU

Postboks 7053 Majorstuen, 0306 Oslo

Essendrops gate 3, 0368 Oslo

Telefon: 23 20 58 00

www.nubu.no

www.facebook.com/nubunytt

www.twitter.com/nubunytt